

Discussion ved Landhusholdningselskabets Møder.

Mødet den 12te Februar 1862.

Efter Tiendecommisair Lacoppidans Foredrag om Græs-
markens Behandling fandt følgende Discussion Sted:

Statsraad Valentiner anbefaler stærkt Græsblandinger af mange forskellige Græsarter; thi hvor eensartet vore Marker end kunne være, er der dog altid enkelte større og mindre Pletter, hvor denne eller hiin Græsart ikke kan gro, men jo mere forskjelligartet Græsblandingen da er, desto mere sikkes man, at hver Plet i Marken faaer et Græstæppe; desuden hunder Kreaturerne ogsaa denne Forskjelligartethed. Tidligere brugte han mere Timothei og kun lidt Rajgræs, men da Timotheien bliver stiv, løber op og sætter Ax og da vrages af Kvæget, har han i de senere Aar brugt følgende Blanding: 16 Pbd. Rødkløver, 2 Pbd. Hvidkløver, 2 Pbd. engelsk og 4 Pbd. italiensk Rajgræs, 1—2 Pbd. Timothei samt et Par Pund af flere andre Græsarter, f. Ex. Kapgræs, Gulax o. s. v. Desuden bruger han lidt ($\frac{1}{2}$ Pbd) Sneglebælg og Fladhoved=Kløver, — ikke for meget, thi i de senere tørre Aar har Sneglebælg udbredt sig meget. Man kunde maastee synes, at det var temmelig lidt Hvidkløver, men dels kommer den jo frem af sig selv i stor Mængde, dels hunder han den ikke rigtig, har i al Fald faaet en vis Uvillie mod den, da den, efter gamle, dygtige Mejersters Sigende, skal give Smørret Affmag, naar den, som f. Ex. i fugtige Aar, voxer meget geilt til.

At der er Gjødningskraft i Græsmarkerne er naturligvis heldigt, men istedetfor at udkaste kunstlige Gjødningsarter umiddelbart paa disse, vil han tilraade, om Efteraaret at gjøde til den Sæd, hvori Græsset udlægges; han bruger saaledes enten 20 Læs Staldgjødning eller 2—300 Pd. sur phosphorsur Kalk pr. Td. Land til sin Byg, hvori han udlægger Græsset, og bringer den altid ud Efteraaret før Bygget skal saaes; bragt ud om Foraaret vilde let en stor Deel af Kraften forsvinde ved Tørke, Blæst o. lg., navnlig hvis man ikke pløjede den ned.

Smidlertid kan naturligvis under visse Omstændigheder ogsaa Overgjødning være heldig; saaledes har han gjentagne Gange overfaaet nogle sure Engstumper, der kun bare daarlige Halsgræsfer, med 2—300 Pd. sur phosphorsur Kalk pr. Td. Land, og efter den første Overgjødning havde han 4 Læs godt Hø, efter den anden 6 Læs pr. Td. Land. Ogsaa benyttet til 2det Aars Kløver har phosphorsur Kalk virket ret godt som Overgjødning; derimod har Chilisalpeter saa at sige slet ikke virket paa Hvede- og Græsmarkerne og kun meget lidt paa Bygget.

Græsmarkerne's Estersaaening bør foretages strax efter Høst i September og ikke udsættes til om Foraaret, da de unge Planter altid ville sthyde frem inden Vinteren og styrkes under Sneen. Han bruger ingen Rødkløver, men navnlig Rajgræs, blandet med lidt Timothei og Hvidkløver, — har brugt det i mange Aar og altid haft Nytte deraf, navnlig i 1857 og 58.

Man har foreslaaet, at græsse første Aars Kløver og slaae andet Aars, og Græsudbyttet er jo da langt større, saa at f. Ex. hans Fader, der bestandigt brugte denne Fremgangsmaade, endog kunde græsse en Stud paa 4 Skpr. Land, — vel at mærke, Jorden var i stærk Kraft —, men Melken er federe efter andet Aars Kløver, og det er da et Spørgsmaal, om ikke det reelle Udbytte bliver det samme.

Tiendecommissair Vaccopidan mener det er heldigst, at estersaae i Februar og Marts Maaned paa Sneen, da ved Efteraarsaaeningen den unge Plante kun vanskelig kan modstaae Frostene. Han mener desuden i Modsetning til den

foregaaende Taler, at man altid bør holde Hjelpejøbningerne oveni Jorden, Regn og Dug skal nok bringe dem ned.

Kammerherre Neergaard til Svenstrup troer heller ikke, at den sure phosphorsure Kalk behøver at pløjes ned, han har i altfald bestandig haft god Virkning af den ved blot at harve den ned med en Tand, navnlig naar der umiddelbart efter er kommet Regn.

Statsraad Valentiner mener dog, at Erfaringen taler for Redpløjningen, og saavidt han mindes, er det Støckhardt, der har paavist, at Guanoen da holder sin Virkning længere. — Efteraaeningen om Efteraaret er aldrig mislykket for ham, men bestandig har han været overordentlig godt fornøjet dermed.

Profesør Jørgensen mener, at den væsentligste Grund til at Rødkløveren ei rigtig vil trives, er den, at den kommer for hyppig igjen paa samme Mark. I Belgien f. Ex., hvor den kun kommer igjen hvert 9de Aar, voger den bestandig særdeles frodigt, og det er forbausende meget Rvæg, som der kan holdes paa et lidet Areal; i Englændernes Firemarksdrift er den derimod meget usikker, skjøndt Jorden ikke mangler Gjødningskraft. Noget lignende gjælder om det overskaarne Kobbelsbrug; det er saa fristende at faae 2 Kløverafgrøder i 9, 10 eller 12 Aar, men det holder sig ikke i Længden.

Hvis man spørger, hvormed man da skal overskjære Driften istedetfor med Kløver, saa skulde han mene, at det var heldigere, om man der saae italiensk Rajgræs (tykt, omtrent 3 Lpd. pr. Td. Land), og da tog dette til Slæt, hvorved man kunde undgaae at slaae Kløveren i Slutningen af Rotationen, hvor Slætten hæmmer Planternes Udvikling og Høet er sikkert meget dyrt kjøbt; man bør derfor søge at indskrænke Høforbruget og fodre mere med Rjærne, Roer og Oliefager. Overalt, hvor man lægger Bægt paa Græsset, indskrænker man Slætten. Noget Hø maa man dog altid give, men det kan indskrænkes til 6—8 Pd. daglig.

Foruden de Græsarter Tiendec. Vaccoppidan har nævnet i sit Foredrag, troer han ogsaa at Svingel- og Rajgræsarterne fortjene lidt mere Opmærksomhed.

Statsraad Valentiner. Det vil i saa Fald være nødvendigt strax at ompløje efter Slætten, da ellers Forkvikningen sikkert let vil tage Overhaand. — Han troer ogsaa, at Fodring med Hø er en dyr Fodring; ifjor gav han saaledes sine Køer 15 Pd. Hø og 4 Pd. Klid, iaar derimod kun 10 Pd. Hø, men 8 Pd. Klid, og medens Køerne ifjor malkede 8—9 Potter Mælk, give de samme iaar 12—13 Potter. 1 Pd. Klid erstatter sikkert 2 Pd. Hø.

Dr. Baupell: Græsblandingerne maae vistnok meget rette sig efter Jordbund, Klima og øvrige lokale Forhold, thi medens f. Ex. Rødkløveren nødtigt vil voxe her mere end hvert 8de Aar, gives der jo Egne, hvor den groer frodigt over 20 Aar i Træk, og medens der her er rejst Tvivl om Hvidkløverens Nytte, er den uhyre udbredt i den hollsteenske, slesvigiske, belgiske Mark, og i Eiderstedt har den i Aarhundreder været berømt. Ligesaa bruges f. Ex. ogsaa *Holcus lanatus* meget paa lettere Jorder, f. Ex. i Hammerum Herred, og i det Hele taget vilde de fleste Græsarter vist være gode, naar de bruges paa Steder, der passe for dem.

Tiendecommissair Vaccoppidan: I Hammerum Herred voxer almindelig Rajgræs bedst. *Holcus lanatus* vilde han bestræbe sig for at udrydde af sin Mark, thi Kreaturerne vilde ikke æde den; den er anbefalet i Bøgerne, men paa Markerne duer den ikke. Han troer, at i det Hele taget alle duunhaarede Græsarter ere ubehagelige for Kreaturerne. — Som en Anbefaling for enkelte Græsarter, f. Ex. Guulax, har man anført den aromatiske Lugt, de skulde meddele Høet; han troer, at denne Egenskab ikke tilkommer nogen enkelt, men alle gode Græsarter.

Profesor Prosch troer ogsaa, at Erfaringen ofte staaer i Strid med Lærebøgerne, hvad mange Græsarters Anvendelse

angaaer. Saaledes er f. Ex. Timothei slet ikke søgt af Hestene; *Holcus lanatus* bliver ogsaa vraget, saa at man i England betragter det som Ukrud, og kalder det *Yorkshiresnag*. Guulag finder man altid i Aa paa vore Græsmarker, hvilket ikke er nogen Anbefaling, og man hører ogsaa almindelig, at Kreaturerne ikke gjerne æde den. Heller ikke Hvidfløverhovederne yndes af Hestene; de pille Bladene af Planterne, men lade Hovederne staae.

Statsraad Valentiner: Det er kun i den tidligere Alder; senere naar Hvidfløveren bliver moden, æde de ogsaa gjerne Hovederne.

Mødet den 19de Februar 1862.

Det første Spørgsmaal, der sattes under Forhandling var:

- 1) Hvad kan der gøres, for at forbedre Besætningen paa Forpagtergaardene?

Statsraad Valentiner behøver ikke at omtale Agerbrugets høie Betydning paa dette Sted, da Landhuusholdnings-selskabet bestandig har anvendt alle sine Kræfter paa dets Fremme. Vi have da og været meget heldige i vort Agerbrugs Udvikling i flere Retninger, medens den lader meget tilbage at ønske i andre. Heldige have vi været i at afstvinge Jorden Sædafgrøder, mindre heldige i Dvægets Forbedring og i at gjengive Ageren den ved Sædafgrøderne tabte Kraft. Vi have altsaa den største Opfordring til at gjøre større Ansøgninger, for at erstatte Jorden det, som vi have røvet fra den, hvilket bliver en Nødvendighed, saafremt vi ikke ville bringe vore Børn i den Stilling, at de maae nøies med færre Fødsel, end vi ere vant til. Sagen er saa klar, og saa mange Gaarde afgive Beviis paa en Aftagen i Afgrøderne, at han neppe behøver at dokumentere denne Kjendsgjerning. Vel kunde en Deel af denne Kraft gjengives ved kunstig Gjødning, men for mindre Betaling og mere sikker vil den tilveiebringes ved Hjælp

af vore Huusdyrs kraftige Ernæring. En nødvendig Betingelse for, at denne kraftige Ernæring kan betale sig, og Gjøbningen altsaa tilveiebringes for en ringe Betaling, vil dog være, at Dyrene egne sig til de stedlige Forhold, baade hvad Klima, Foder, Græsning m. m. angaaer. Vore større Dyrstuer afgive desværre det beklagelige Vidnesbyrd, at Mange mere have seet hen til en hdre Form end til Dyrenes Produktionserne. Paa Taleren have de især ved Horsensmødet gjort det Indtryk, at alle Indblandinger med fremmede Racer have været ørkesløse og uden heldige Følger, og at selv mange Dyr, tillagte af Landets egne Racer efter der foreliggende Dokumenter, selv om de vare tillagte med Omhu, gave et tarveligt Resultat, der ikke stod i Forhold til den Omhu, som var anvendt paa dem, og til de Forventninger man maatte nære til dem, fordi Ernæringen ikke stod i et rigtigt Forhold til deres Produktionserne. Det maae dog staae klart for Landmændene, at der er flere Maader, hvorved den rigelige Ernæring af en Ko betaler sig; først ved en større Mælkproduktion og den derved indvundne Pengefum, dernæst ved et større indbringende Svinehold og endelig ved en rigelig og kraftig Gjøbning. Hvor Eier og Bruger ere forenede i samme Person vil der altsaa kun behøves en klar og tydelig Overbeviisning om det Gode, for at formaae ham til at anstaffe passende Dyr og give dem en passende Ernæring; Evnen dertil mangler ikke i Danmark. Noget anderledes stiller Sagen sig, hvor Eieren er en og Brugeren en anden Person; her ere tvende, som ville have det mest mulige af Jorden og i Grunden Ingen, som føler sig opfordret til at gjengive den den tabte Kraft. Det er altsaa Opgaven, at indrette det saaledes, at begge Parter have Narisag til at hjælpe hinanden med at udføre dette Hverv. Det heldigste vilde unægteligt være, dersom Forpagteren eiede Besætning og Inventarium, men ofte ville Eierne nødig miste den Besætning, de engang have paa Gaarden, og ofte mangler jo ogsaa Forpagteren tilstrækkelig Kapital, foruden den til Inventariet og Driften absolut nødvendige Driftskapital, til

at kjøbe en Besætning. Taleren har tænkt sig som en Udvei, at Eier og Forpagter først enes om, hvilken Race der skal holdes, og hvor stærk Fodringen skal være, dernæst styder Eieren en saadan Sum til, at Besætningen i Løbet af 2 til 3 Aar kan faae den første nødvendige Forbedring, hvilken Sum naturligtviis maa forrentes af Forpagteren; i Reglen vil der i enhver Besætning findes en større eller mindre Deel, der kan tjene som Grundlag for den nye Besætning, thi ved god Røgt og Pleie ville de provindsielle Racer som oftest kunne bringes til langt mere end man antager, og overalt i Danmark vil det ligge indenfor Mulighedens Grænser, at tilveiebringe en til Egnen passende Besætning, som kan give et lønnende Udbytte. Den fjællandske Race har saaledes et daarligt Ry, men det er, fordi den er saa forblandet og bliver saa stedmoderlig behandlet. Taleren har i al Fald tidligere ofte haft gode Røer og har endnu en Ko af denne Race, der ifjor gav 2800 Potter, og en anden, der gav indtil 24 Potter daglig, men den fik rigtignok ved den stærke Melkning Lungesyge. Ogsaa Fyenboerne ere utilfredse med deres Røer, og dog har Taleren fyenste Røer, der give 3000 til 3500 Potter aarlig, og nogle, som i denne Tid give 12, 13 til 14 Potter daglig paa Stald ved et Foder af 9 P. Klib og 9 P. Hø. Ligesaa med de jydskke Racer. Men naar man blot vil anvende Omhu ved Tillægget og fødre godt, da bør man vist holde sig til Egnens Dyr, der nu dog engang ere akklimatiserede.

Profesor Profch. Navnlig tidligere, men dog ogsaa endnu, ansees ofte Dyrhold og Sædavl som Mobsætninger, — Dyrene betragtedes som ydende og Kornet som tærende for Jorden; skjøndt der ligger noget sandt heri, klæber der dog ogsaa meget usandt ved denne Anskuelse, og da det forekommer ham, at den gif igjennem den foregaaende Talers Udtalelse, maa han neblægge Indsigelse derimod. Gjennemføre vi konsekvent dette Princip, denne Grundanskuelse, da bør vi holde flette Dyr, thi de flette Racer lade som bekjendt mest af Fodret

gaae ubenyttet over i Gjødningen, — Gjødningen af en daarlig So er absolut bedre end af en god. Men Erfaringen modfiger jo tilstrækkeligt Rigtigheden af dette Princip. Det har glædet ham at høre, at man ei skal lægge stor Vægt paa Racen, thi dette Begreb er ofte blevet hyberlig misbrugt. Ved Forsamlingen i Malmø nu sidste Efteraar, var der meget forskjellige Meninger derom, men man var dog enig om at være misfornøiet med enhver indført Race, med mindre den allerede var flere Generationer siden var bleven indført, og i denne Tid var bleven pleiet og passet rigtig godt, thi i saa Fald kunde jo ogsaa Udbyttet være godt. Det Hjemlige vil altsaa i Reglen være at foretrække, og ikke ved at hente noget udenfra, men ved at forbedre det man har, kan man komme frem ad en sikker Vej.

Et Meieri kan albrig hæve sig til noget høit Trin, naar man ikke lægger til selv og benytter de givne Lokalteter, men en paa denne Maade forbedret Besætning kan ikke uden Tab flyttes til en anden Egn, og hvis Forpagteren derfor eiede den, vilde det let lægge Hindringer og Baand paa hans Søgen, naar han skal fratræde Forpagtningen.

Statsraad Valentiner er naturligtviis vel bekendt med, at ogsaa Dyrene bortføre fra Ageren endeel værdifulde Dele; han har kun berørt Dvæggholdets Betydning som Gjødningsproducent, uden at gaae nærmere ind derpaa, da han nødvendig vilde blande formeget ind i det egentlige større Spørgsmaal, men maa rigtignok meget beklage, at den sidste Taler har kunnet opfatte hans Ord paa en saadan Maade.

Statsraad Tessdorpf. Spørgsmaalet er: hvorledes skulle vi ordne Forholdet mellem Eier og Forpagter? Det fremkom ogsaa ifjor under en Discussion i denne Forsamling og blev da af ham besvaret med, at Forpagteren bør eie Besætningen selv. Naar Forpagteren gennem en velfødt Besætning forøger Jordens Kraft, da bliver denne for den væsentligste Deel

Eierens, idet Forpagteren kun nyder Renten deraf. Underledes er det med Besætningen; denne er paa en Maade Forpagterens Redskab, hvormed han bearbejder Jorden, og den paa dette Redskab anvendte Pleie og dets Forbedring bør komme ham tilgode. Vi, der gjøre os Umage for at danne Stammer, vide med hvilken Nøisommelighed det er forbunden, og kunne bedre end nogen Anden sætte os ind i deres Sted, hvilke ere kaldede til ideligt kun at tumle med Andres Eiendom. Uvilkaarligt vil Misnøie og stundom Dorstthed indtræde, naar Intet af det, hvormed Jordbrugeren daglig tumler, kan kaldes hans Eiendom. Det gjælder om at bringe et oplivende Element ind i Forpagtningsystemet, og dertil egner Besætningens Overdragelse til Forpagteren sig bedst. Der skal Kjærlighed til Kreaturerne til for at fremavle de bedste Dyr, noget som Englænderne og Skotterne for længe siden have erkjendt. I de Udtalelser, vi have læst angaaende Forpagterforholdene, er unægtelig endog af Forpagterne reist Indvendinger imod et saadant Forslag, men de anførte Grunde forekomme ham imidlertid af liden Vægt. Det er en Selvsølge, at den Forpagter, der eier hele Besætningen, ikke kan svare den samme Afgift som den, der modtager gratis en heel Gaards Besætning til midlertidig Brug. Holdes en Ko paa 4 Tdr. Vand, og regne vi Bærdien til den ifkun lave Priis af 50 Rdr. pr. Hoved, udgjør Renten 3 Mk. pr. Td. Vand, hvilket selvfølgelig bør godtgjøres ham. Ligeledes er der sagt, at paa den Maade kan for Fremtiden kun meget velhavende Mænd blive Forpagtere. Nu anseer han ganske vist Kapitalfordringen at være en berettiget Fordring ligeoverfor Forpagteren, men affeet herfra vil jo Kapitalfordringen væsentlig formindstes, naar Eieren istedetfor et kontant Depositum vil som Sikkerhed for Kontraktens nøiagtige Opfyldelse lade sig nøie med første Prioritet i Besætningen. Skulde dette ikke kunne lade sig gjøre, vil Forpagteren sikkert uden store Vanskeligheder kunne laane Penge paa Besætningen.

Ville Parterne imidlertid ikke indlade sig paa dette Forslag, kan han ikkun andrage paa, at Besætningen ved en Gaards Aflevering tiltageres Forpagteren, imod at denne i sin Tid igjen ved Taxation afleverer den. I dette Tilfælde vilde han imidlertid som Eier forlange Ret til aarlig at indbrænde det nye Indstus, for ej at see Forpagteren i det eller i de sidste Aar af Forpagtningen stifte Besætningen, thi han vil hellere ingen Besætning modtage end en daarlig, sammenstrabet og slet, der altid i Forhold til dens Værdi vil blive tageret for høit.

Den forkasteligste Maade af alle vil være Aflevering af Besætningen efter Stykketal, hvorved Eieren tager hele Fremgangen til Indtægt uden Godtgjørelse. Denne Fremgangsmaade kan ikkun billiges, saafremt Eieren afleverer en særdeles værdifuld Besætning til Forpagteren, hvilken det maa ligge i begge Parters Interesse at konservere; er dette Tilfældet, maa enhver human og billig Reservation af Eieren bifaldes.

Statsraad Valentiner. Paa Grund af Konjunkturerens Foranderlighed ere Taxationerne saa yderst tilfældige og derfor mislige, saa at en Forpagter, der f. Ex. har anvendt meget paa Forbedring af sin Besætning, kan faae denne lavere tageret ved Afleveringen end ved Modtagelsen, og saaledes, istedetfor at have en indestaaende Kapital i den forbedrede Besætning, i Virkeligheden ved Afleveringen kan faae en ny Udgift ved denne. Nei, hvis Forpagteren ikke kan blive Eier af Besætningen, da vil han foretrække at anvende Indbrænding f. Ex. 2 Gange om Aaret, for at Eieren derved kan sikke sig, at det fastsatte Antal Kreaturer er tilstede, men iøvrigt kan Forpagteren sælge og omsætte Besætningen efter eget Tykke. Iøvrigt troer han, at naar en Forpagtning blot er lang og uopsigelig, da kan en Forpagter allerede ved de Brugsfordele, som en Forbedring af Besætningen fører med sig, have en saa stor Gevinst, at en Erstatning derfor ved Afleveringen ikke bliver absolut nødvendig.

Forpagter Bæch (Balsølillegaard). Ganske vist er Interessesfen langt større, naar Forpagteren selv eier Besætningen, men han har meget ofte ikke Kapital nok, og den han har er der rigelig Brug for til Forbedringer af Enge, Mark og Bygninger, og disse Forbedringer give et hurtigere Udbytte, forrente sig hurtigere, end de, der anvendes paa Besætningen, thi disse tage lang Tid, saa at det ved alle korte Forpagtninger endog er et Spørgsmaal, om disse sidstnævnte Forbedringer ville forrente sig eller ikke. Men desuden mangle ogsaa ofte de nødvendige Lokalteter til Besætningens Forbedring, og ikke sjældent hæmme f. Ex. de flette Kostalbe Forpagterens Lyst til en saadan. Som sagt, bedst er det, at han eier Besætningen, naar han blot har den fornødne Kapital, men naar Eiereren har Valget mellem en dygtig Forpagter med en lille Kapital og en mindre dygtig, men med en større Kapital, da troer han absolut, det vil være baade i Eierens og Gaardens Interesse at foretrække den Første.

Statsraad Tessdorpf. Naar selv Bonden her i Nordsjælland saa levende erkjender Forskjellen mellem en god og slet Ko, at vi see Priserne variere mellem 40 og 110 Rdr., hvilken sidste Sum nylig blev betalt ved Auktionen i Frederiksborg Amt, da bør man dog kunne forudsætte, at ogsaa de større Landmænd maae vide at statte Pleiens Indflydelse med Hensyn til en Besætnings Værdi.

Forpagter Bæch har hellerikke antydet noget saadant; man seer jo ogsaa, at mange Forpagtere kjøbe Køer til høie Priser. Men Taxation er mislig, thi man kan ikke altid see paa en Ko, hvormegit den malfer; de smukkeste og kostbareste malfe ikke altid mest, og Forpagteren kan da let lide Tab ved Taxationen ved Afleveringen, thi han maa dog nærmest gaae ud paa at have gode Malfekøer og lægge mindre Vægt paa, om de ere smukke.

Provst Krarup (Flødstrup), der ogsaa er en Slags Forpagter, vilde ikke kunne finde sig i, at Andre skulde eie hans Kreaturer, og da Priserne ere saa fluktuerende, er Taxation høist mislig.

Forpagter Hellemann (Nygaard) anseer Forholdet for mindre heldigt, hvis Forpagteren selv eier Besætningen, thi ved korte Forpagtninger kan det ikke betale sig for ham at arbejde paa dens Forbedring, og er det en længere Forpagtning paa 2 Rotationer, da er det vel heldigst for Forpagteren, om han eiede Besætningen, men Eieren var kun daarlig tjent dermed, thi han blev meget indskrænket ved Salget af en Forpagter, da der just ingen Overflødighed er paa dygtige Folk med Kapital. Han troer, at Forholdet bedst kan ordnes paa den Maade, at Forpagter og Eier hver vælge en Taxationsmand (der da atter kunne vælge en Dpmand), for at faae Besætningen vurderet, hvorpaa Eieren aldeles overdrager den til Forpagteren.

Statsraad Tessorpff havde paapeget denne Maade som den næstbedste. Han tvivler paa, at Forpagteren vilde have Vanskelighed med at faae sit gode Qvæg solgt ved Forpagtningens Udløb, thi godt Qvæg kan altid sælges. Derimod kunde der reise sig Betæneligheder for Eieren, thi Anskaffelsen af godt Qvæg er vanskelig, men Salget ikke. Den dygtige Mand, der har en god Besætning, kan altid reise Penge. Det er derfor væsentligt af Hensyn til Forpagteren, at han er fremkommen med dette Forslag, idet han fandt det billigt, at der gjordes Indrømmelser fra Eierens Side i saa Henseende.

Forpagter Hellemann. Praxis har stadfæstet hans Menings Rigtighed, og han skal saaledes som Exempler anføre, at medens Frederiksborg Ladegaard (500 Tdr. Land) med fuld Besætning blev bortforpagtet for 500 Tdr. Vyg og 3800 Rdr. foruden Skatter, var det samtidigt meget vanskeligt,

at faae Sorø Ladegaard, der er langt bedre, men hvor der ingen Besætning fulgte med, bortforpagtet for 2000 Rb. og 600 Tdr. Byg.

Forpagter Vech ønsker fastholdt, at hans Udtalelser her gjælde Fleertallet af Forpagterne, thi selv personlig ønsker han at eie baade Besætning og Inventarium.

Statsraad Tesdorpf. Her er Spørgsmaalet: hvilken er den bedste af de 3 af ham foreslaaede Maader? og det har glædet ham at høre, at Forpagter Vech er enig med ham i, at den første er den bedste. Ved en Gaard, han selv har bortforpagtet, har han kjøbt og overdraget Besætningen til Forpagteren, imod at denne forrenter og om muligt afbetaler den inden Forpagtningens Udløb. Dette forudsatte naturligviis, at han havde Tillid til Mandens Dydighed, men kunde han overdrage ham Gaarden, hvorfor da ikke ogsaa Besætningen?

Tægermester Mourier Petersen (Kugaard) finder ogsaa den første Maade baade rigtigst og helst i Principet, men den Kjendsgjerning, at der er Mangel paa Kapital tilstede hos Forpagterne i Almindelighed, er en Hindring, som ei kan og ei bør oversees, og derfor maa man i Reglen renoncere paa denne Bei. Desuden bør det være en udtrykkelig Betingelse, at Forpagtningerne ere længere, thi ved de korte Forpagtninger er Risikoen større for Forpagteren. Naar Valget er mellem de andre 2 Maader, da holder han ubetinget paa Indbrænding, thi ved Taxationen er det saa variabelt. Naar Eieren ikke overdrager en god Besætning, vil enhver Forpagter, der handler med Tænksomhed, vide at tage Hensyn dertil, og Forpagtningsafgiften vil og bør blive mindre. Hvis man fastsætter, at det f. Ex. er de 10 ældste Røer i Besætningen, der aarligt skulle udskydes, da har man noget at holde sig til, og ved lidt gjensidig Velvillie, som man altid bør forudsætte, kan

enkelt Afvigelse herfra let finde Sted, og derved faaer altfaa Forpagteren dog nogen Frihed.

Grev Holsteins (Holsteinborg) Erfaring stadfæster, at Forpagterne ønske at faae Besætningen overleveret. Han er gaaet en Middelvei, idet han ikke overdrager fuld Besætning, men lader Forpagterne besætte $\frac{1}{4}$ Deel, og ved den Frihed, som derved tilstaaes dem, troer han, de befinde sig vel. Der kan ofte opstaae Ulemper ved, at Forpagteren eier hele Besætningen, thi f. Ex. i Tilfælde af Nedslagning af Kvæget, hvorledes skal man da forholde sig? Ja, der maatte da stee Dpoffrelser og Estergivelse fra Eierens Side, men dette kan ofte berede Vanskeligheder.

Rammerraad Andersen (Gundersløvholm) troer, at det hele Forhold vil ordnes tilfredsstillende ved en længere Forpagtning. Han har selv overtaget efter Stykketal, og føler ingen Ulemper derved; thi de yngste Individier, der jo i Reglen ere de bedste, ville dog altid være Forpagterens Eiendom, navnlig naar han, som Grev Holstein nævnte, eier $\frac{1}{4}$, hvilket han anseer for meget heldigt. Den fratrædende Forpagter vil da altid derved have en Stamme til at begynde med paa den nye Gaard.

Profesor Prosch. Naar enhver Forpagter kunde kjøbe en Besætning paa den Maade, Etatsr. Tesdorpf nævnte, da kunde han visseelig være vel tjent dermed; men saaledes er Forholdet i Virkeligheden ikke. Hvis en tiltrædende Forpagter skal skaffe sig en ny Besætning, saa er det kun Udsætterkøer fra andre Meierier, han kan remontere af. Og naar saa endelig den Tid kommer, at Forpagteren skal sælge, saa har hans Kvæg ikke dets fulde Værdi, hvis det skal bort fra Gaarden.

Provst Krarup. Jo, han kan godt faae det betalt, thi i Eggen er der altid Folk, der ville kjøbe en god Besætning.

Statsraad Tesdorpf. Desuden kan man med temmelig Sandsynlighed forudsætte, at Eierne eller den kommende Forpagter kjøber Besætningen af den Fratrædende, naar den er god. Der kan vel være Bansteligheder, men ikke saa uoverkommelige som Professor Prosch synes at mene, ved i en temmelig kort Tid at skaffe en god og meget brugelig Besætning tilveie. For 5 til 6 Aar siden blev i det sydlige Slesvig flere Besætninger paa 300 Kreaturer nedslagne paa Grund af Lungesygge, men ved Indkjøb i Angel, Sylland, Fyen o. fl. St. bleve de hurtigt erstattede ved Besætninger, som man maa kalde fortrinlige, ihvorvel der i de første Aar maa udsættes flere end sædvanligt.

Professor Prosch. Det gjør ham ondt, at slikt lader sig gjøre, da det viser, at Eierne ikke kjende Dyrenes Værdi; thi ingen kyndig Mand vil skille sig ved sine bedste Køer.

Provst Krarup. Jo, naar de betaales godt.

Derefter gif man over til det 2det Spørgsmaal paa Dagsordenen, nemlig:

2) „Hvad kan der gjøres for at tilveiebringe et passende Sædskifte?“

Statsraad Valentiner. Naar vi anvende tilstrækkelig Gjødning og Arbeide paa Jorden, kunne vi jo i Grunden tage den ene Afgrøde efter den anden, ligegyldig af hvad Art, uden at forringe Jordens Frugtbarhed; men en saadan Fremgangsmaade er ikke oekonomisk rigtig, hvorimod Erfaringen tilstrækkelig har godtgjort, at en Bejledrift er det fordeelsagtigste. Det Karakteristiske for Bejledriften er, at man derved omgaaes sparsommeligt med den i Jorden værende Kraft, navnlig naar man anvender sin Gjødning til Foderurter: Bikkelyng, Græsmarken, Roer o. lign., der umiddelbart komme Kreaturerne

tilgode, hvorved man fremmer sit Agerbrug paa den hurtigste og bedste Maade.

Statsraad Tesdorpf. Absolut maa man lægge Vægt paa, at Forpagteren ikke bindes til noget forud bestemt Sædskifte, thi dette er det samme som at ubelukke mange af den kommende Tids Forbedringer, idet man forhindrer Forpagteren i at drage sig disse til Indtægt ved sin Bedrift, noget, som naturligtvis kun virker lammende og fordærveligt. Men naar man stiller sig paa Eierens Standpunkt, er der dog visse Forbringinger, man maa gjøre, Forbringinger, som aldrig kunne hæmme Brugen, men derimod Misbrugen af Gaarden.

1) Den første Forbring, som efter hans Formening burde stilles, er, „at Forpagteren ikkun maa faae 2 langstraaede Afgrøder efter hinanden“, thi Erfaringen har tilstrækkelig godtgjort Nødvendigheden deraf, og en Afvigelse herfra har i mange Egne, f. Ex. i Holsteen, foraarsaget den i Forhold til Jordens Frugtbarhed kun ringe Produktion.

2) „Han maa mindst faae 1 Bladfrugt i Rotationen“, thi igjennem Bladfrugterne berige vi Jorden paa den sparsommeligste Maade, deels ved at disse optage langt mere Kvælstof af Luften, end de langstraaede Afgrøder, deels ved at deres bedre Beskygning mod Solen forhindrer Fordampningen af den i Regnen og Duggen fra Luften nedbragte Ammoniak. Paa Grund af de mange forskjellige Bladfrugter, der staae til vor Raadighed, saasom Roer, Erter, Bønner, Bikker, Boghvede og Bikkelyng med stærk Iblanding af Bikker eller Erter, vil Valget af en saadan aldrig blive os vanskeligt, hvor forskjelligartede Forderne end ere.

3) „At han opfodrer et vist Kvantum Sæd“, f. Ex. 3 til 4½ Tønde Sæd pr. Tønde Land dyrket Jord, alt efter som der er mere eller mindre Højbjergning. Han selv opfodrer 4½ Td. Sæd pr. Td. Land, hvorved Kærne ere beregnede til Sæd med 15 Td. imod 1; desforuden anvender han 200 Pd. Beenmeel gjennemsnitlig pr. Td. Land dyrket Jord. Man hører

ofte Landmændene sige, at de finde deres Regning ved at indskrænke Udsæden og forholdsvis ikke besaae et saa stort Areal som tidligere, men dette hidrører fra, at Rigevægten imellem Gjøbningen og Produktionen ikke har været iagttaget. Jo mere man saaer, desto mere bør man ogsaa fodre op; men jo bedre man fodrer, desto mere kan man ogsaa saa.

Forpagter Bøch finder de her fremsatte 3 Punkter særdeles billige og heldige, men vilde som Godseier desuden forlange, at der i hver Rotation blev holdt en Brakmark, som blev behandlet godt, thi Erfaringen har mange Steder godtgjort, at uden dette gaaer Jorden tilbage i Kraft, og Udbytten bliver mindre end ellers.

Statsraad Tesdorpf erklærer sig heri fuldkommen enig med Forpagter Bøch, men anseer dette for at være saa naturligt, at man kunde betragte det som forudsagt; ogsaa

Statsraad Valentiner anseer Brakken for aldeles uundværlig, navnlig paa svære Jorder, hvorimod den maaskee nok paa lettere Jorder kan erstattes af en Halsbrak.

Professoren Jørgensen spørger, om det ikke er nødvendigt, at Eieren sikker sig mod en for hurtig Tilbagevenden af Kløver. Maaskee underforstaaes dog dette derved, at der fordres en Bladfrugt stude ind i Rotationen, thi derved bliver denne nødvendigvis længere.

Statsraad Valentiner troer, at dette let vil ordne sig af sig selv, da Forpagteren snart vil lære at indsee, at han ikke ustraffet kan komme for hyppigt med Kløver, og derfor nødes til at tage Græs istedet.

Docent Ful. Thomsen mener, at Forpagteren bør have aldeles frie Hænder, og naar man f. Ex. vil binde ham til

at opfodre en bestemt Mængde Korn, maa han ansee det ligefrem som feilagtigt, thi naar Gjødningskraften paa andre og billigere Maader kan staffles tilveie, hvilket ofte er Tilfældet, vilde det jo være urimeligt at tvinge ham til at bruge en kostbarere Fremgangsmaade. Forpagterens egen Interesse vil tvinge ham til ikke at udpine Jorden, i al Fald kan der da kun være Tale om, at en Kontrol i de sidste Par Aar maa være nødvendig.

Forpagter Bøch vil aldrig som Eier give Forpagteren en sliq Frihed, thi den kan ofte føre baade til Eierens, Gaardens og Forpagterens Fordærvelse. Han anfører saaledes et Tilfælde, hvor Forpagteren vilde have hele sin Indtægt ud af Kornavlén, medens han aldeles ingen Vægt lagde paa Kvæget, men dette førte til, at skjøndt han holdt en stor Besætning, men som han næsten sultfodrede, gif Gaarden Aar for Aar tilbage, og tilsidst havde han hverken Udbytte af sit Korn eller af sit Kvæg.

Statsraad Tesdorpf. At en Deel af Kjærnen kan erstattes gjennem Been eller anden kunstig Gjødning indrømmer han, men det er kun for en Deel, vi derved kunne erstatte den animalske Gjødning, aldrig ganske. Overalt hvor vi see et sliq Princip anvendt, finder en Tilbagegang Sted, og ved en stærk og ubelukkende Benyttelse s. Ex. af Guano har en Forpagter det i sin Magt at udpine og ødelægge en Gaard. Han vil nok Frihed, men aldrig en ubunden eller tøilesløs Frihed, og han har derfor stillet sine Forslag saaledes, at samtidig med, at Forpagteren stilles med saa frie Hænder, som han fornuftigviis kan behøve og ønske, betrygges dog Eieren mod, at Gaarden gaaer tilbage.

Forpagter Hellemann. Der er ganske vist meget, der taler for, at Forpagteren faaer større Frihed, men han anseer det dog for heldigt, at der ved Overtagelsen af Gaarden bli-

ver fastsat en Driftsmaade eller i al Fald enkelte Punkter om, hvorledes han vil drive Gaarden, fra hvilke der vel ifølge Overenskomst senere bør kunne stee Afvigelser, thi han troer, at Forholdet, ordnet paa denne Maade, vil være behageligst baade for Eier og Forpagter.

Kammerherre Neergaard (Svenstrup) mener ogsaa, at det gode Forhold mellem Forpagter og Eier let vil forrykkes, hvis der ikke forud bliver fastsat bestemte Forpligtelser.

Statsraad Tesdorpf. I de foreslaede Punkter ligge ifkun de væsentligste af disse Forpligtelser, og ved disse ere jo Forpagterne bundne. Han skal gjerne indrømme, at der maa stee kan medtages flere Bestemmelser, men disse ere i al Fald af en mere underordnet, speciel eller lokal Natur.

Statsraad Valentiner finder de 3 fremsatte Punkter meget heldige; kun maa han tilføie, at naar der er Tale om at opfodre Sæd, bør dette ikke tages strengt efter Bogstaven, men man bør have Lov at bruge andre Fodringsmidler, som erstatte Sædens Ernæringsværdi. Han seer ei rettere, end at Forpagteren, trods disse 3 Punkter, vil faae al ønskelig Frihed og aldeles ikke føle sig hæmmet deraf i sin Virksomhed, thi hvor store Fremstridt og Opdagelser, der end gjøres, saa vil man f. Ex. dog vist albrig opdage, at det er rigtigt at tage mere end 2 langstraaede Afgrøder efter hinanden.

Docent Thomsen har heller ikke meent dette, thi slikt vogter Forpagteren sig nok for, men det var navnlig Bestemmelsen angaaende Sæds Opfodring, han fandt yderst uheldig og ubetimelig. Gjødningsens Virkemaade er deels plyphisisk, deels chemisk, og i begge Henseender kan den erstattes ved andet end netop ved animalisk Gjødning. De kunstige Gjødningsmidler repræsenterer den chemiske, og Jordens omhyggelige Bearbejdning den plyphisike Side af Sagen.

Det sidste Spørgsmaal, der forelaae til Discussion, var:

„Hvilke Grundforbedringer bør Eieren, og hvilke bør Forpagteren udføre, eller i hvilket Forhold bør Eier og Forpagter deeltage i Udførelsen af Grundforbedringer?“

Statsraad Tesdorpf. Under Grundforbedringer henfører han Draining, Forøgelse og Fornøjelse af Dekonomibygninger, Brolægning i Gaard- og Møddingplads, Chaussering af Markveie og desuden paa sine Steder Forbedring af Engene.

Som man seer, skjælnes han her mellem Forøgelse og Fornøjelse af Bygningerne; han er af den Formening, at naar der er Tale om en Forøgelse, da maa man gaae ud fra, at Gaarden, da den bortforpagtedes, havde de nødvendige Bygninger for en almindelig normal Drift. De Forbedringer, som Forpagteren iværksætter i hele Gaardens Drift, betinger en Udvidelse og Forøgelse af de alt værende Bygninger. Eieren bør da imødekomme et saadant Forlangende fra Forpagterens Side, imod at denne forrenter og amortiserer Anlægs-capitalen med 5 pCt. aarlig. Ved Fornøjelser, hvortil der intet Hensyn er taget ved Kontraktens Affattelse, men som senere under Forpagtningens Løb vise sig nødvendige og hensigtsmæssige, bør derimod Forpagteren kun forrente Kapitalen med $2\frac{1}{2}$ pCt., hvorved han forudsætter, at de af Forpagteren præsterede Kjørsler godtgjøres ham.

Drainingens Forrentning og Amortisation er saa ofte behandlet, og i Regelen seer man Forpagteren svare 6 pCt., men naar man tager Hensyn til, at dette er en Grundforbedring af forhaabentlig lang Varighed, saa at den derved gjennem et meget langt Tidrum vil hve Eieren store Fordele, og man desuden seer hen paa, at 6 pCt. af de 35 til 40 Rd., Drainingen koster pr. Td. Land, vil give en aarlig Meerudgift af $2\frac{1}{2}$ Rd. pr. Td. Land, troer han, det maa ansees paaefende

og rimeligt, at Forpagteren kun forrenter og afdrager Udlæget med 5 pCt., heri indbefattet den med Drainingen forbundne Regulering af de større Vandløb. Desuden er Udbyttet altid noget usikkert i de første Aar efter Drainingen, thi Brakningen hindres let af denne, hvilket vil skade gennem hele Rotationen, saa det let først bliver i 2den Rotation, at det fulde Udbytte af Drainingen naaes. Hovedsagen ved Drainingen er, at den udføres saa fuldstændig og saa solid som mulig.

Brolægningen er et saa stort Gode for Brugeren, baade hvad Gjødningsens Opbevarelse, Bognenes Slitage o. lgn. angaaer, at der med Villighed kan forlanges 6 pCt. af Forpagteren derfor. Det samme gjælder om Chausseringen af Veiene.

Landinspektur Marschall. Den almindelige Maade, hvorpaa Drainingen iværksettes, er den, at Forpagterne forrente og afdrage med 6 pCt; dette kan maaffee synes noget meget, men da de paa de allerfleste Steder gaae ind derpaa, maa man antage, at det kan betale sig. En anden Fremgangsmaade er den, at Eieren lægger Nørene til, og Forpagteren udfører Arbeidet, men denne er sikkerlig uheldig, thi Interesferne komme her let i Modstrid, Forpagteren søger at skyde Gjenvei, og Drainingen gennemføres ikke med den tilbørlige Omhu, og ved denne Grundforbedring ligesom ved enhver anden er det af Bigtighed, at der ved Anlæget stiles paa en lang Benyttelse. En tredie Maade er, at Forpagteren ved Tiltrædelsen forpligter sig til selv at draine, imod en vis Moderation i den aarlige Forpagtningsafgift, og naar Forpagteren blot har Gaarden i 2 til 3 Rotationer, kan denne Fremgangsmaade være meget anvendelig, ja endog ret heldig, under Forudsætning af, at Drainingen udføres efter en solid Plan og under det tilbørlige Tilsyn af Eieren.

Forpagter Beck har drainet ved at faae Nørene leverede af Eieren, og troer, at denne Maade er ret heldig, om end

ikke den fordeelagtigste, og for Eierenes Vedkommende troer han ikke den er farlig eller uheldig, thi han kjenner i al Fald mange Forpagtere, der paa denne Maade have drainet hyderst samvittighedsfuldt. Naar Eieren selv skal draine, skal der altid sættes saa stort et Apparat i Bevægelse, der skal tilkaldes en Drainingsmester og lægges en fuldstændig Plan for hele Marken, men, som bekjendt, er der mange Steder (paa 1 Td. Land eller mere) paa Markerne, som slet ikke behøve at draineres, hvilket tydeligst viser sig om Foraaret, paa den Tid, Baarsæden lægges; disse kjende Forpagteren, Drainingsmesteren derimod ikke. Han anseer ogsaa den Maade at betale visse Procent for at være heldig, og gaaer gjerne ind paa at betale 6 pCt., navnlig naar han faaer et Ord at sige ved Drainingsplanens Lægning, thi Forpagteren har ofte, paa Grund af sit Kjendskab til Jorden, bedre Indsigt heri end nogenfømhelst anden.

Statsraad Tesdorpf. Drainingen er ingen let Opgave; han kan tale af Erfaring idet han har drainet 2000 Tdr. Land og maattet betale dyre Værepnge. Derfor holder han absolut paa at benytte en dygtig Drainingsmester; gaaer man paa egen Haand, og det lykkes de tre Gange, den fjerde Gang mislykkes det da maaffee, og Tabet bliver da let større end den tidligere Besparelse.

Kammerraad Andersen har drainet 700 Tdr. Land og befundet sig særdeles vel ved at have benyttet en Drainingsmester. Han anseer det for heldigst at forrente med visse Procent, da dette passer under alle Forhold, navnlig naar man i de første Aar har Moderation i Afgiften. Naar Eieren derimod skal lægge Nør til, og Forpagteren udføre Arbeidet, vil denne være meget uheldig stillet, hvis de sidste Drainingsaar falde kort før Forpagtingens Udløb.

Landinspektør Marschall. En Drainingsmester bør naturligviis ikke gjøre for dyre Overslag, men den samme Ud-

varsel gjælder jo enhver Forretningsmand. Uden Kjendskab til Sagen at draine paa egen Haand lykkes i Reglen ikke, selv om man troer at have indsamlet nok saa megen Erfaring fra det gamle System med aabne Grøfter.

Mødet den 5te Marts 1862.*)

Efter Prof. Tschernings Foredrag „om Dyens ondartede Lungesyge og Midlerne til at fikke os mod samme,“ yttrede

Professor Wagge, at det er ganske vist, at denne Sygdom udbreder sig mere og mere og rykker os bestandig nærmere; i Holsteen har den uafbrudt været siden 1843 og i Slesvig i de sidste 8 Aar, og det er derfor paa Tide, at der træffes alvorlige Foranstaltninger imod den. Hvor stor Udbredelse den i Grunden har i Slesvig, vide vi slet ikke, maafee en langt større, end vi ane, thi medens den tidligere fortrinsoviis kun er fremtraadt i det sydlige og sydvestlige, dukker den nu tillige pludseligt frem ved Nensborg. I Eiderstedt har den i lang Tid været hos en Mand, som har holdt den skjult, og vel er han nu sat under retslig Tiltale, men meget muligt er det, at den ligeledes holdes skjult paa mange andre Steder. Det er derfor ikke uvigtigt at henlede Offentlighedens Opmærksomhed herpaa, men Faren er saa truende paa Grund af den Mængde Kvæg, der indføres fra Angel, at det veterinaire Sundhedsraad har fundet det rigtigst at indgaae med en Forstilling til Regjeringen i saa Henseende, og vel skal denne tilfugte nogle Foranstaltninger imod Sygdommens Indførelse, men disse vilde vistnok meget fremskyndes, hvis ogsaa Landhuusholdningselskabet foretog Skridt hos Regjeringen i denne Retning.

---

*) Discussionen ved Mødet den 26 Februar om Arbejdsforholdene kan af Mangel paa Plads først optages i næste Hefte af Tidsskriftet.

Paa Grund af Sygdommens vedvarende Forekomst i Eiderstedt, skal den engelske Regjering have paatænkt at forbyde al Indførsel af Kvæg derfra; da en stor Deel af Marstkvæget gaaer denne Vej, vil dette ganske vist virke uheldigt paa Affætningsforholdene i Slesvig; men ogsaa Thyland, der for en stor Deel sender sit halvfede Kvæg til Marsten, vil komme til at lide derunder, i al Fald pieblikkeligt; dog vil man vistnok snart finde andre Affætningssteder for fuldfedet Kvæg. Det kan være ubehageligt, at vi maae betragte Slesvig som Udland og affpærre os derfra, men det vil være nødvendigt for at redde Kongeriget, thi Faren er overhængende. Desuden bliver Stillingen meget uhyggelig derved, at selv ikke Autoriteterne have Kjendskab til Smittens sandsynlige Udbredelse i Slesvig.

Lector Stockfleth troer ikke, at de Foranstaltninger, der hidtil ere trufne i Holsteen for at undertrykke Lungesygen sammesteds, have ført til det tilsigtede Resultat; han har tidligere*) henledet Opmærksomheden herpaa, efter selv at have været Dievidne til den brugte Fremgangsmaade ved Nedslagningen af lungesyge Kreaturer i Ditmarsten, og Sygdommens Udbredelse imod Nord til Eiderstedt kan synes at tale for, at hans Udtalelse dengang har været berettiget. Skal det lykkes at undertrykke Sygdommen fuldstændigt, maae Ledelsen af det hele Foretagende lægges i en enkelt Mand's Haand i Analogi med, hvad der er Tilfældet i Kongeriget. Ogsaa han vil være enig med Prof. Wagge om det Unskelige i, at man her fra Selstabet indgaaer med en Forestilling i denne Henseende til Regjeringen, hvilket vistnok vil finde Gjenklang hos Landmanden; thi om man ogsaa kan være uenig i andre Punkter, ville dog vistnok Alle forene sig i, at man bør gjøre alt muligt for at forebygge Sygdommens Indtrængen til os. Gaaer den først rigtigt Indpas, vil det være

*) Tidsskrift for Veterinairer. VI. 1.

overordentlig vanskelig at udrydde den. Der kan maaskee reises Betænkelse ved at udsæde Forbud mod Kvægindførsel fra Slesvig, men man bør vistnok ikke betænke sig paa at forbyde Indførsel fra Tydskland og England. Det er indlysende, at Forsigtighedsregler ere nødvendige, og at de paa-tænkte Foranstaltninger maae træffes snart; thi den Tid nærmer sig, da Kvæghandlere komme hertil med Kvæg fra Tønder og Ballum, og da man ikke bestemt kjender Grændsen for Sygdommens Udbredelse i Slesvig, og da dens Forløb er snigende, saa at den ofte først efter flere Maanedes træder tydeligt frem, bliver den netop herved saa meget farligere og vanskeligere at vogte sig for. Han mener, at man maa være Professor Tscherning forbunden, for at han har bragt denne vigtige Sag frem, og naar Forhandlingernes Offentliggjørelse bliver fremsthyndet saa meget som muligt, vil Enhver ved Læsningen deraf nok lære itide at vogte sig for Sygdommen.

Professor Bagge mener, at Forbudet maa gjælde baade Slesvig, Holsteen og alle fremmede Lande, hvor Sygdommen findes. I Sverrig og Norge findes den vist ikke, thi saavidt vides, er den det sidstnævnte Sted kun optraadt paa Næs, og ved Nedslagning ganske undertrykket der. Men iøvrigt er vor Indførsel af Kvæg fra fremmede Lande jo høist ubetydelig, og tillige unødvendig, da Forbedringen af vore Kvægracer bedst gaaer for sig ved Landets egne Racer. Fuldkommen at afspærre os vil derfor vistnok være det hensigtsmæssigste, thi en enkelt Dispensation kan jo altid gives, naar der f. Ex. paa-bydes Quarantaine.

Proprietair Friis (Nøeskiibefro) veed med Bestemthed, at der for Tiden intet spores til Sygdommen i Skaane, og det vilde være til stor Skade, om Indførsel derfra blev forbudt, da Priserne i Jylland ere stærkt opffruede.

Professor Tscherning. Det er kun for ganske Enkelte, at dette vilde være et Tab, og i al Fald staaer Fordelen der-

ved ikke i noget Forhold til Faren, der er forbunden dermed, thi han troer temmelig sikkert, at Sygdommen findes i Skaane, men at den deels bliver skjult, deels mistjendt, hvilket sidste ifjor var Tilfældet i længere Tid.

Statsraad Drewsen maa kun fremhæve, at Landhuusholdningselskabet ikke er den Autoritet, der nærmest er kaldet til at andrage hos Regjeringen om Forholdsregler af denne Art, men at det derimod snarere maa være Dhr. Veterinairer det tilkommer.

Professør Bagge. Der er som sagt ogsaa allerede indsendt Forestilling til Regjeringen fra det veterinaire Sundhedsraad, men en Udtalelse her fra Selskabet vilde støtte denne og bedre opfordre Regjeringen til at foretage energiske Skridt. Dog skal han ikke videre insistere herpaa, da der maaskee i Prof. Tschernings Foredrag og ved denne Discussion iaften ogsaa maa ligge en Opfordring for Offentligheden til selv at tage sig af Sagen.
